

szerint optimálisabb talajviszonyok között sírsorokat lehet megfigyelni. Ezek É-D irányú sorok, 3 sor párhuzamosan mutatkozik. A sorokon belül egyenlő távolságra K-Ny-i tájolású sírfoltokat lehet látni. Jelenleg a domb D-i részén és tetején találtunk csontokat – valóban egy sávban – de a bejelentő szerint a domb É-i részén még régen talált emberfogakat. Eszerint akár 40 m hosszú is lehet egy-egy sor. Kerámiaanyagot, fémleletet, középkori templomra utaló kő-tégla törmelékét nem találtunk, a temető korának meghatározása jelenleg nem lehetséges. A megfigyelések alapján valamilyen soros temető elképzelhető.

ROSTA SZABOLCS

25. Bánd, Essegvár

(MRT 2. k. 13/2 lh.)

(Veszprém megye) Á, Kö

A vár meglévő romjainak állagmegóvási munkáihoz kapcsolódva 2006. június és szeptember között kisebb kutatást végeztünk az alábbi eredménnyel. A vár DK-i sarkán álló toronyhoz Ny felé csatlakozó déli várfal kijavítása, felfalazása volt az egyik cél. Ezen törtkőből falazott fal külső déli síkja az évszázadok során olyan erőteljesen elpusztult (kifagyott és leomlott), hogy az eredeti falsík és falszélesség csak régészeti módszerrel volt meghatározható. A fal teljes külső hosszát (29 m) végigásva és alapozását kiszabadítva, megállapítottuk, hogy a fal szélessége 1,55–1,75 m, felfelé kissé keskenyedik, iránya teljesen egyenes. Sem külső oldalát, sem sarkát nem erősítette támpillér. Ny-i végén derékszögben É felé fordul. Egy időpontban, egyszerre falzták, a mai felszíntől itt átlagosan 0,30–0,60 m mélyen található sárgás színű sziklás altalajra. A fal alapozása alatt közvetlenül egy hullámvonalas Árpád-kori edénytöredéket (13. sz.) találtunk. Dokumentáltuk a vár K-i oldalán romjaiban még létező toronyalj jelenlegi állapotát. Belső mérete 3,15×3,15 m. Falszélesség kb. 1,80 m. Szabadon álló K-i oldalának külső síkja erősen lepusztult. A torony déli fala nincs bekötve a K-i várfalba, csak hozzátámasztották. A déli toronyfal külső oldalán egy nagyobb felületen megmaradt a középkori vakolat. További célunk volt a DK-i és K-i torony közötti várfal irányának meghatározása, amely a felszínen már sehol sem volt látható. Ezért három helyen a DK-i torony mellett közvetlenül ÉK-re, a két torony között és a K-i torony D-i oldalán kisebb szelvényeket nyitottunk. Ezekben sikerült megtalálnunk a szintén törtkőből falazott, 1,90–2,05 m széles várfalat, amelyet a déli várfalhoz hasonlóan, szintén a sárgás sziklás altalajra alapoztak, amely itt jóval mélyebben található, mint a déli oldalon. A K-i várfal teteje a DK-i toronyhoz csatlakozó részen erőteljesen belülről kifelé való lejtéssel pusztult el. A K-i várfalnak a K-i toronyhoz közvetlenül csatlakozó részét, átlag 1,60 m mélységig és csaknem 2 m szélességben korábban elbontották. A sziklafelszín itt 1,90 m mélyen van. A K-i várfal belső oldalához csatlakozó 1–1,90 m

vastag feltöltésben, a K-i torony déli oldalánál három egykori felszín volt elkülöníthető. A legkorábbi mintegy 1,60–1,70 m mélyen. A középső 1,20–1,30 m mélyen. A legutolsó pedig 1–1,10 m mélyen; a két utóbbi szinthez égésnyomokkal is jelölt pusztulási réteg kapcsolódik. Elkészült a vár alaprajza 1:250 méretarányban, Román József földrendező mérnök felmérésében. A munkák során viszonylag nagyobb számú, főleg késő középkori (15–16. sz.) mázatlan házikerámia- és állatcsonttöredék, egy vaskés került elő.

RAINER PÁL

26. Bátaszék határa

(Tolna megye) U, LT?

A Tolna megyei M6 autópálya nyomvonalán 2006-ban szondázó feltárásokat végeztünk.

TO 11. lelőhely: A terepbejárás során átlagos intenzitású neolitik és kelta településre utaló leletanyagot sikerült begyűjteni a területről. A szondázó ásatást május 15–19. között végeztük el 5 szondaszelvényvel. A terület mély fekvése következtében, valamint a csapadékos időjárás miatt szondaszelvényeink többségében a szivárgó talajvíz miatt az előkerült régészeti objektumok egy részét nem tudtuk feltárni. A lelőhelyet a Dombóvár–Bátaszék vasútvonal keresztezi. A vasúti töltéstől D-re egy kisebb, megközelítőleg Ny–K-i irányban húzódó partosabb rész található, amelynek Ny-i részén összesen 17 objektumot (ebből 4 sír) bontottunk ki. A K-i szondában már csak 3 objektumot sikerült feltárni, míg a két szonda között húzott szondában egy közepes nagyságú árkot bontottunk ki. A vasútvonal É-i oldalán húzott két szondaszelvényben 1–1 objektumot tártunk fel. A feltárt 23 objektum többsége a lengyeli kultúra időszakába sorolható. A 4 zsugorított testhelyzetben eltemetett, É–D-i tájolású csontvázas sír a lelőhely legmagasabb részén, viszonylag egymáshoz közel helyezkedett el. Az 5. sz. sírban 3 (két kisebb és egy nagyobb méretű) csőtalpas tál, a 14. sz. sírban egy csőtalpas tál volt mellékletként a sírban elhelyezve. Feltételezhetően sírhoz tartozhatott a 22. sz. objektum, amely egy összetört edényből állt. A „B” szelvényből került elő az egyetlen vaskorhoz (kelta?) köthető objektum. A kör alakú, ívelt oldalú gödörben egy rendkívül rossz megtartású, vékony falú kerámia aljának töredékei kerültek elő, amelyben égett csontdarabok és egy ismeretlen rendeltetésű, erősen korrodált vastárgy volt.

TO 12. lelőhely: A terepbejárás alkalmával csak néhány szórványosan előforduló kerámiadarabot sikerült begyűjteni a területről. Májusban végeztük a szondázást. A szőlősorok között nyitott 2 szondaszelvényben mindössze 5–8 darab őskori kerámia töredéke került elő. Összesen 508 m²-t kutattunk meg. A lelőhelyen a szőlőművelés következtében a régészeti objektumok megsemmisültek.

GALLINA ZSOLT – HORNOK PÉTER – SOMOGYI KRISZTINA – VARGA SÁNDOR